Nr. 274. Czwartek 1. Grudnia 1853. Rok Gazecie 43.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

PRZEGLĄD.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Rzecz urzędowa.

Obwieszczenie.

Dla uregulowania ostatecznie posiadania broni w koronnym kraju Galicyi z Bukowiną i obwodem Krakowskim uznano za rzecz stosowną, wydane na mocy dekretu z dnia 1go maja 1853 właścicielom broni stanu cywilnego aż do czasu uzyskania regularnie stęplowanego paszportu broni, interymalne certyfikaty paszportu broni z ostatnim grudnia 1853 całkiem wyjąć z mocy obowiązującej.

Podając to niniejszem do wiadomości powszechnej, i polecając równocześnie wszystkim tutejszym oddziałom żandarmeryi czuwanie nad tem rozporządzeniem, nakazuje się wszystkim tym, którzy jeszcze nie posiadają regularnie stęplowanego paszportu broni, ażeby znajdującą się w ich ręku broń niezwłocznie złożyli w cywilnych magazynach broni, znajdujących się przy c. k. urzędach obwodowych, gdyż zacząwszy od 1. stycznia 1854 w razie znalezienia u nich broni, będą uważani za nieupoważnionych jej właścicieli, względnie za ukrywających broń i ulegną procedurze wojennego sądu i karze, pomimo, że taki interymalny certyfikat w ich ręku się znajduje.

Lwów, dnia 28. listopada 1853.

Edmund książę Schwarzenberg m. p.
Feldmarszałlieutnant i interymalny komendant armii.

Sprawy krajowe.

(Patent cesarski z d. 8. listopada o postępowaniu władz sądowych względem przyznania kapitałów indemnizacyjnych za zniesione powinności gruntowe.)
(Dokończenie.) (Ob. Nr. 272. i 273. G. L.)

§. 40. Tych wierzycieli hypotekarnych, których pretensye całkiem albo w części mają być przeniesione na kapitał indemnizacyjny, wyjąwszy przypadek §§. 33 i 37, należy zmusić, ażeby znajdujące się w ich posiadaniu obligacye do pertraktacyi przedłożyli.

Jeżeli z jakiejbądź przyczyny nie będą przedłożone, może dłużnik żądać, ażeby tę część indemnizacyjnego kapitału tylko za przedłożeniem albo aż po ich amortyzacyi wydano.

W przypadkach tego patentu należy termina amortyzacyi na trzy miesiące wyznaczyć.

§. 41. Po skończonej pertraktacyi ma sąd jak najspieszniej do referatu przystąpić. W trybunałach pierwszej instancyi, mają prezydujący i czterej referenci wszystkie takie referaty, które przypuszczają rozstrzygnienie sądu, że niejest osiągnięta ugoda, w senatach pod obrady przedłożyć.

§. 42. Referat ma nastąpić w formie rezolucyi i bądź zawiera decyzyę sądu, bądź samą tylko intymacyę ugody, należy go wydać właścicielowi majętności w całej osnowie, interesowanym wierzycielom zaś tylko w wyciągu względem własnej ich pretensyi. Oryginał czyli urzędową kopię zupełnego referatu należy złożyć w kancelaryi i wolno jest każdemu przepatrzyć ją albo kazać przepisać, jednak tą ostatnią sprawą ma się sama strona zająć.

§. 43. Jeżeli akt ten z jakiejbądź przyczyny nie może być ani stronie samej, ani jej pełnomocnikowi doręczony (§. 11 lit *d*), należy rezolucyę przylepić tylko na ścianie sądu i zanotować dzień przylepienia.

§. 44. Przeciw decyzyom sądu, otwarty jest każdemu, kto się w swych prawach pokrzywdzonym sądzi, rekurs mający się podać w nieochybnym terminie czternastu dni do sądu, który wydał decyzyę w pierwszej instancyi, a ten ostatni ma go po upływie terminu ze wszystkiemi aktami sądowi drugiej instancyi w sprawozdaniu przedłożyć.

Jeżeli kilka rekursów założono, ma nastąpić przedłożenie za jednym razem.

Przeciw rezolucyi wyższego sędziego, którą decyzya pierwszego sądu jest potwierdzona, nie ma miejsca dalsze odwołanie się.

Prośby o przywrócenie do dawnego stanu dla zaniedbanego terminu rekursu, należy wzręcz odrzucić.

§. 45. Przez prawomocne przekazanie pretensyi hypotekarnych na kapitał indemnizacyjny, przestaje tak osobisty jak hypotekarny dłużnik być dłużnikiem tych pretensyi.

Dla tych pretensyi będą emitowane bez względu na ich dawniejszą stopę procentową, pięćprocentowe na imię opiewające obligacye uwolnienia od ciężarów gruntowych przynależnego koronnego kraju.

§. 46. Władza realna ma sądową rezolucyę po zaszłej prawomocności zakomunikować sądowi, który publiczną księgę prowadzi.

Ten sąd ma owe pretensye, które całkiem albo częściowo na indemnizacyjny kapitał są przekazane albo na nim zabezpieczone, w miarę przekazania w publicznej księdze wymazać, jednocześnie w niej przekazany kapitał indemnizacyjny od uprawnionej do poboru majętności odpisać, i zawiadomić o tem władzę realną z ogłoszeniem wszystkich tymczasem zaszłych zmian tabularnego stanu dla dalszego urzędowania.

§. 47. Jeżeli przeniesiona pozycya cięży równocześnie na innej realności, należy jej wymazanie także tam z urzędu albo na żądanie strony uskutecznić.

Przy takich hypotekach *simultaneitatis* ma w ogóle znaczenie ta zasada, ażeby je brano do pertraktacyi przy owej realności, która wcześniej do pertraktacyi przychodzi.

Jeżeli przytem nie są całkiem albo niezupełnie przeniesione na kapitał indemnizacyjny, będą (względem reszty) przy drugiej zastawionej realności nanowo do pertraktacyi pociągnięte.

§. 48. Sąd ma następnie zawiadomić administracyjną władzę indemnizacyjnego funduszu ze względem na zaszłe tymczasem w osobie interesanta zmiany, na czyje imię i na jakie kwoty należy wystawić obligacye uwolnienia od ciężarów gruntowych, od którego dnia wydać procenta, następnie którym osobom wydać obligacye, a które kwoty w sądzie albo u jakiej innej władzy do przechowania lub dalszej dyspozycyi złożyć.

Jeżeli nie jest wiadoma osoba tego, któremu obligacyę nakoniec wydać potrzeba, należy ją wystawić na nazwisko uprawnionej do poboru majętności i w swoim czasie odpisać.

§. 49. Bezpośrednie wydanie ze strony funduszu indemnizacyjnego ma miejsce tylko względem przekazanych uprawnionemu do poboru właścicielowi kwot kapitału indemnizacyjnego. Owe kwoty, które są przekazane oznaczonym w §. 12 osobom lub majętnościom jako uprawnionym do poboru, należy przynależnej opiekuńczej albo administracyjnej władzy przesłać. Wszystkie inne należy złożyć w sądzie.

§. 50. Sąd ma o nadesłaniu zawiadomić interesowanych wierzycieli hypotekarnych i w odnośnej rezolucyi, jeżeli niezachodzi żadna trudność, pozwolić natychmiast na wydanie, a to w takim razie z uwolnieniem od opłaty taxy, zresztą zaś przy wydaniu prawnych przezorności przestrzegać. Jeżeli hypotekarnie zabezpieczona wojskowa kaucya ożenienia jest przekazana na kapitał indemnizacyjny, należy odnośne obligacye uwolnienia od ciężarów gruntowych przesłać do przynależnej komendy armii do dalszej dyspozycyi.

Dla tych na indemnizacyjny kapitał przekazanych wierzycieli, którzy się niezgłosili, albo których pobyt jest niewiadomy, należy według istniejących rozporządzeń kuratorów mianować.

Owe kwoty indemnizacyjnego kapitału, które są przekazane wymienionym w §. 12 osobom lub majętnościom jako wierzycielom hypotekarnym, należy przesłać kompetencyjnej władzy do dalszej dyspozycyi, natomiast wszystkie te mają pozostać w własnym depozycie sądowym, które zaraz wydane być nie mogą.

§. 51. Przy wydaniu ma sąd zatrzymaną według §. 40 albo przez strony przedłożoną obligacyę, jeżeli pretensya była przeniesiona całkiem na kapitał indemnizacyjny, przekreśleniem skasować, jeżeli zaś przekazanie nastąpiło tylko częściowo, amortyzowaną kwotę na dokumencie odpisać i ten ostatni zwrócić stronie, która go przedłożyła.

V. *Postępowanie w razie częściowego wykazania kapitałów indemnizacyjnych i późniejszego ich przekazania.*

§. 52. Według powyższych przepisów §§. 5—51 należy postąpić także w przypadku §. 3 *ad* b, to jest, jeżeli tylko jedna część indemnizacyjnego kapitału jest wykazaną, jednakże przy przytoczonych w §. 10 uwagach w księdze publicznej, następnie w edykcie przywołania, równie jak w ostatecznym referacie sądu musi być dokładnie wyrażona ta okoliczność, że indemnizacyjny kapitał jest tylko częściowo wykazany, równie jak jego kwota. Następnie należy w edykcie przytoczyć prawny skutek zaniedbanego zgłoszenia

się według §§ 13 i 21 z tym dalszym dodatkiem, że z milczeniem przyjęte pozwolenie przekazania na kapitał indemnizacyjny ma prawomocność także dla mających się jeszcze wykazać jego kwot.

§. 53. Jeżeli wykazana część indemnizacyjnego kapitału nie wystarcza do przekazania na nią wszystkich pretensyi hypotekarnych, należy na żądanie właściciela uprawnionej do poboru majętności lub wierzyciela względem prawdziwości i stopniowego porządku kapitałów hypotekarnych pertraktować i wyrok wydać (§§. 33, 37, 38).

§. 54. Stanowcze przekazanie indemnizacyjnego kapitału może się zawsze tylko tak dalece rozciągać, jak już liczbowo jest wykazany. Ewentualne przekazanie niema miejsca.

§. 55. Ilekroć dalsza część indemnizacyjnego kapitału jest wykazana, należy tych wierzycieli, którzy w miarę poprzedzonej pertraktacyi są upoważnieni założyć jeszcze pretensyę do wykazanego później indemnizacyjnego kapitału, zapozwać na termin sądowy, i należy z nimi dalsze postępowanie według powyższych przepisów przeprowadzić.

§. 56. Jeżeli przyjęta według §. 50 do sądowego depozytu kwota kapitału indemnizacyjnego zostanie wolną, należy ją, jeżeli jeszcze jest w toku albo jest spodziewana pertraktacya względem przekazania wykazanej później części indemnizacyjnego kapitału, do pertraktacyi pociągnąć.

Jeżeli zaś w takim przypadku zaszła już pertraktacya względem zupełnie wykazanego indemnizacyjnego kapitału, ma nastąpić przekazanie kwot uwolnionych bez wydania edyktu względem przesłuchania owych stron interesowanych, które w miarę poprzedniej pertraktacyi jeszcze jaką pretensyę mają.

Przed wydaniem stronie obligacyi uwolnienia od ciężarów gruntowych, należy uskutecznić ich przepisanie w funduszu indemnizacyjnym (§. 48).

VI. *Postępowanie, gdy indemnizacyjny kapitał jeszcze nie jest wykazany.*

§. 57. W przypadku §. 3. *ad d*, w którym indemnizacyjny kapitał co do cyfry nie jest ani całkiem, ani częściowo wykazany, ma sąd próbować ugodę między stronami interesowanemi, których na żądanie właściciela uprawnionej do poboru majętności należy na termin sądowy zapozwać. Jeżeli ugoda nie jest zawarta, należy jednak na żądanie właściciela względem prawdziwości i stopniowego porządku pretensyi hypotekarnych pertraktować i wyrok wydać (§§. 33, 37, 38), zresztą zaś pertraktacye aż wtedy znowu rozpocząć, gdy indemnizacyjny kapitał jest całkiem albo przynajmniej w części liczbowo wykazany. Stanowcze przekazanie tego ostatniego może na wszelki sposób aż po tym terminie nastąpić.

§. 58. Dla poparcia wytkniętego tu postępowania przyznaje się właścicielowi uprawnionej do poboru majętności prawo, także pojedyńczego wierzyciela hypotekowanego, którego pretensya według §. 33 ciąży w nieokreślonej kwocie, nim się jeszcze pertraktacya względem przekazania indemnizacyjnego kapitału wytoczy, w drodze wezwania do liczbowej likwidacyi zapozwać.

VII. *Osobne postanowienia.*

A. Gdy uprawniona do poboru majętność do konkursu lub egzekucyi jest pociągnięta.

§. 59. Jeżeli majętność jest sprzedana w drodze egzekucyi, albo do konkursu pociągnięta, ma pertraktacyę względem przekazania indemnizacyjnego kapitału wytoczyć instancya egzekucyjna, względnie konkursowa według istniejących ustaw.

Jednakże przezto nienarusza się wyrzeczonego już przekazania jakiej części indemnizacyjnego kapitału.

B. Dla fideikomisów.

§. 60. Przy fideikomisach niema miejsca przesłuchanie hypotekarnych wierzycieli w duchu poprzednich przepisów, lecz należy kapitał indemnizacyjny traktować jako fideikomisowy kapitał za oddzielone i w publicznej księdze mające się odpisać prawa do poboru majętności.

Mające się na fideikomis wystawić obligacye uwolnienia od ciężarów gruntowych, należy przesłać do władzy fideikomisowej, która ma odebrać je do depozytu sądowego i tabularne zahypotekowania w księgach depozytowych wykazać.

C. Dla majętności, które się wyłącznie z praw do poboru składają.

§. 61. Jeżeli ciało tabuli lub ksiąg gruntowych składa się wyłącznie z takich praw do poboru, które na mocy uwolnienia od ciężarów gruntowych mają być zniesione lub reluowane, ma kompetencyjna władza realnego sądu wstępujący na ich miejsce kapitał indemnizacyjny, jako cenę kupna sądownie sprzedanej realności podzielić, a potem intabulowaną sumę z wszystkiemi hypotekami wymazać.

To podzielenie może także od czasu do czasu następować w miarę, jak postępuje wykazanie indemnizacyjnego kapitału, w którym-to razie zawsze tylko przekazaną część tego ostatniego w publicznej księdze należy odpisać, aż pokąd zupełne wymazanie nie nastąpi.

§. 62. Jeżeli takie ciało majętności całkiem nie jest obciążone, wolno jest uprawnionemu tabularnie właścicielowi żądać wymazania go zaraz, i na mocy pozwolonego wymazania kazać sobie kapitał indemnizacyjny, bądź jest już wykazany bądź nie, od administracyjnej władzy indemnizacyjnego funduszu przekazać.

D. Dla majętności, które do publicznych ksiąg nie są wciągnięte.

§. 63. Jeżeli uprawniona do poboru majętność nie jest w żadną publiczną księgę wciągnięta, (jak np. co do kościołów, probostw itd.) nie mają niniejsze przepisy zastosowania, lecz krajowa komisya uwolnienia od ciężarów gruntowych ma się porozumieć względem kwestyi, komu należy wydać kapitał indemnizacyjny, według okoliczności z tą władzą, której według istniejących prawnych przepisów opieka czyli kontrola nad obrotem majątku przysłuża.

VIII. *Uwolnienie od opłaty należytości.*

§. 64. Wszelkie podania, protokoły, dokumenta, sądowe referata i rezolucye w mających się na zasadzie tej ustawy przedsięwziąć pertraktacyach, tudzież odnośne wymazania i uwagi w księgach publicznych są wolne od opłaty. Mające się wydać w miarę tej ustawy edykta należy bezpłatnie w urzędowych dziennikach umieścić.

Te uwolnienia nie rozciągają się jednak na odrębne prawne postępowanie względem prawdziwości spornych pretensyi.

Zmiana patentu z 25. września 1850.

§. 65. Rozporządzenia patentu z 25. września 1850, które przez powyższe postanowienia są zmienione, mają wyjść z mocy obowiązującej.

Ministrowie sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i finansów mają polecenie zająć się wykonaniem tego patentu.

Dano w Naszem cesarskiem głównem i rezydencyjnem mieście Wiedniu dnia 8. miesiąca listopada w roku tysiąc ośmset pięćdziesiątym trzecim, Naszego panowania w piątym.

Franciszek Józef m. p.

Hrabia Buol-Schauenstein m. p. Bach m. p. Kraus m. p.
Baumgartner m. p.

Z najwyższego rozkazu:
Ransonnet m. p.

(Kurs wiedeński z 30. listopada.)

Obligacye długu państwa 5% $92^5/_8$; $4^1/_2$% $81^3/_4$; 4% $75^5/_8$; 4% z r. 1850. —; wylosowane 3% —; $2^1/_2$% —. Losy z r. 1834 $229^1/_2$; z r. 1839 $134^3/_4$. Wiéd. miejsko bank. —. Akcye bankowe 1329. Akcye kolei półn. 2265. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburgskie $113^1/_2$. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 627. Lloyd. —. Galic. l. z. w Wiédniu —.

Rozmaite wiadomości.

Statystyka berlińskiego uniwersytetu w upłynionym roku zawiera niektóre ciekawe szczegóły. Z 428 prelekcyi, zapowiedzianych jako *privata*, a 224 jako *publica*, miano w samej rzeczy 321 prywatnych, a 201 publicznych, z tych 55 w fakultecie teologicznym, 88 w jurydycznym, 118 w medycznym, a 268 w filozoficznym. Zmiany osób w uniwersytecie były: Śmierć Gablera, powołanie Haupta, wystąpienie docenta Joachimsthal, który jako profesor został powołany do Hali, mianowanie prorektora Peters nadzwyczajnym profesorem. Habilitowali się w tym roku w fakultecie teologicznym dwaj docenci, pp. Schulze i Erdmann, w medycznym trzech, doktorowie Veit, Meyer i Hecker, w filozoficznym dwóch, doktorowie Gosche i Schneider. Profesor Becker został mianowany tajnym rządowym radcą. Popiersia zmarłych profesorów uniwersytetu Link i Neander przeznaczone są do wystawienia w auli. Promocye nastąpiły w teologicznym fakultecie 2, a jedna połączona z honoraryum, w jurydycznym 11, w medycznym 148, a w filozoficznym 21. Uczęszczających na prelekcye uczniów przeszłej zimy było 2283, w lecie 2166 włącznie z uprawnionymi do słuchania prelekcyi, imatrykulowanych było tylko 1564 w zimie, o 10 mniej niż w zimie zeszłego roku, a 1491 w lecie, o 80 więcej niż w lecie przeszłego roku. Między tymi było 126 teologów, 507 jurystów, 184 do medycyny i 213 filozofów. Kar zasądzonych w tym roku było stosunkowo wiele, 4 relegacye, 3 *consilia abeundi*, jedno za udział w zakazanym związku, jedno za złamanie słowa honoru, trzy musiało podpisać *consilium abeundi* również za związek zakazany, nakoniec 24 kar karceresowych i 3 nagany. Związek ów miał dążności demokratyczne i szukał pola po-za obręb uniwersytetu, a chociaż liczył tylko 10 członków, i pisemne jego narady zastanawiały się tylko nad frazeologią, jednakże niemożna było pozwolić, ażeby i w ten sposób rozwijano formy nieprzyjaźne dla państwa. — Na inne związki studenckie pozwala władza uniwersytetu, przestrzega tylko, by się nieodnosiły do osób niebędących w związku, ani też w imieniu studentów w ogóle niewystępowały. Co do stypendyów wypłacanych z dochodów miasta, postanowił magistrat zgodnie z uniwersytetem, by nie ubóstwo, lecz umiejętne ukształcenie nadawało pierwsze prawo do stypendyum. W przeszłym roku przyzwalał uniwersytet 3330 talarów na pół i całe stoły, między temi niektóre tylko dla synów księży i nauczycieli, 3526 talarów rozdał gotówką, a z innych stypendyów rozdał pomiędzy 130 ubogich uczniów 1200 talarów. — Zaszły także zmiany co do towarzystwa

Francya.

(Dekreta cesarskie. — Zamach na życie pułkownika w Bordeaux.)

Paryż, 22. listopada. Dekret cesarski przyzwala ministrowi spraw wewnętrznych kredyt 500.000 fr. na rok 1853 i 3.500.000 fr. na rok 1854 na subwencyę robót w gminach. Te sumy użyte być mają wraz z środkami pieniężnemi gmin głównie na budowle gościńców, ażeby zatrudniać klasę robotniczą. Regulacya tych kredytów przedłożona będzie na przyszłej sesyi ciału prawodawczemu.

Inny dekret cesarski otwiera ministrowi oświecenia na budżet roku 1854 nadzwyczajny kredyt w sumie 500.000 fr. na budowle i reparatury budynków szkolnych, kościołów i świątyń w departamentach.

— Dziennik „La Gironde" donosi, że wczoraj popełniono w Bordeaux na placu „d'armes" zamach na życie pułkownika tamtejszej załogi. Jakieś indywidyum strzeliło do pułkownika z pistoletu w chwili, kiedy wchodził do swego domu, kula przeszyła mu udo. Sprawcę aresztowano natychmiast. *(Wien. Ztg.)*

Rosya.

(Wiadomości z Nad-Dunaju.)

Z Petersburga 6. (18.) listopada. 20. października o godzinie pierwszej popołudniu, kilka statków Tureckich z wojskami i statek parowy, holujący galiotę o 3 działach, korzystając z gęstej mgły, kusiły się spuścić w dół Dunajem od Ruszczuka.

Wystawione w mieście Żurzy dwa plutony z bateryi pozycyjnej Nr. 2. i lekkiej Nr. 2, 10tej polowej artyleryjskiej brygady, spotkały nieprzyjacielskie statki trafnym ogniem, zmusiły je odejść ku prawemu brzegowi dla naprawienia uszkodzeń, poniesionych od naszych strzałów.

21. wojska Tureckie przeprawiły się z obozu pod Turtukaj na lewy brzeg Dunaju i zajęły tam murowaną kwarantanę.

Odebrawszy o tem wiadomość jenerał-adjutant Gorczakow, rozkazał dowódzcy 4go korpusu piechoty atakować nieprzyjaciela 23. października z oddziałem, złożonym z 1. brygady 11. dywizyi pieszej, 6 szwadronów Olwiopolskiego pułku Ułanów, trzech secin pułku Dońskiego N. 34, bateryi pozycyjnej Nr. 3 i lekkiej Nr. 5 z 11. brygady artyleryjskiej i dwóch dział bateryi Dońskiej Nr. 9.

Środek nieprzyjacielskiej pozycyi stanowiła uzbrojona 6 działami kwarantana, od której na prawo ku Dunajowi, a na lewo ku Arżis, były wyprowadzone okopy z rowami palisadą opatrzonemi. — Prawe skrzydło ostrzeliwało się trzypiątrowemi bateryami z wyniosłego prawego brzegu Dunaju, lewe skrzydło dwiema bateryami, wzniesionemi na wyspie, naprzeciw ujścia Arżisa.

Za zbliżeniem się naszych wojsk na wystrzał działowy, nieprzyjaciel wszczął najsilniejszy ogień ze wszystkich dział swoich.

Dwie nasze bateryе uszykowawszy się o 450 sążni od fortu, niezwłocznie rozpoczęły ze swej też strony działanie. To trwało na pomienioną odległość przez godzinę, poczem bateryе pędem podstąpiły naprzód i zaczęły strzelać kartaczami. W tymże czasie nasza piechota szybko posunęła się pod zabójczym ogniem na warownie nieprzyjacielskie, doszła do nich i częścią spuściła się do rowu.

Szybkie to i śmiałe natarcie zdumiło Turków do tyła, że ich jazda rzuciła się z brzegu do Dunaju. Tymczasem trafne strzały naszej artyleryi sprawiły dwa wybuchnienia w kwarantanie i działa tam będące zaprzestawszy ognia, spiesznie spuściły się nad sam brzeg rzeki. Piechota zajmująca kwarantanę i część tej, która znajdowała się w okopach, również uciekły ku rzece i zabrały się na szalupy.

Wtedy jenerał Dannenberg, widząc, że pozycya opuszczona przez nieprzyjaciela, znajduje się pod bliskiemi wystrzałami 40 dział prawego brzegu (*), rozkazał zaprzestać bitwy i zajął pozycyę pod Oltenicą.

Piechota w tej świetnej sprawie dała nowy dowód zapału i męztwa; artylerya odznaczyła się zimną krwią i celnością strzałów.

Z naszej strony zabito oberoficerów 3, żołnierzy 150; raniono sztabs-oficerów 7, ober-oficerów 19, żołnierzy 629.

Strata nieprzyjaciela nie jest jeszcze z pewnością obrachowaną, według zebranych wszakże wiadomości, znaczna, szczególniej w utonionych na Dunaju.

W innych punktach rozmieszczenia armii nic ważnego niezaszło, prócz częściowych drobnych utarczek strzelaniem z ręcznej broni, po-nad brzegami Dunaju. *(Gaz. Warsz.)*

*) Dunaj w tem miejscu ma szerokości 212 sążni.

Księztwa Naddunajskie.

(Stan rzeczy w Multanach i na Wołoszczyźnie.)

Siebenb. Bote donosi, że książę Gorczakow powrócił dnia 14. b. m. do Bukaresztu.

Z Braiły donoszą Gazecie Kronsztadzkiej, że prócz Otkurmoitera Braiły, którego mianowano agą Bukaresztu, nie odwołano żadnego innego urzędnika.

Jenerał Engelhard jest szefem politycznym w Braile i w Galaczu; obydwa miasta są mocno oszańcowane i obsadzone liczbą 12 000 wojska czwartego korpusu armii.

Wojska rosyjskie płacą za wszystko w monecie brzęczącej i niedopuszczają się żadnych nadużyć przeciw ludności Multan i Wołoszczyzny.

Stan zdrowia w Wołoszczyźnie jest pomyślny; w Multanach ustaje cholera. *(A. B. W. Z.)*

Turcya.

(Uroczystość w meczecie.)

Konstantynopol, 10. listopada. Piątek jest jak wiadomo, dniem u muzułmanów świątecznym, w którym Sułtan udaje się do jednego z meczetów dla odprawienia tam publicznie modłów południowych. Sułtan Abdul-Medjid, miłujący skromne obyczaje i nie upędzający się za blaskiem i wystawnością, zwykł był odwiedzać w ten lub ów meczet nad Bosforem położony i najbliższy pałacu jego Czeragan, a w takim razie odbywa się wszystko jak najspokojniej. Tą razą jednak (4go) wybrał sobie jeden z największych meczetów, a mianowicie meczet wzniesiony pośród złotego rogu na cześć zdobywcy Konstantynopola. Chcąc się doń dostać z pałacu Czeregan najkrótszą nawet drogą, to jest morzem, potrzeba do tego więcej niż godzinę czasu, i przejechać wzdłuż bateryi od Czeragan do Tophane, wyminąć znaczną liczbę okrętów wojennych należących do różnych narodów, a wkońcu i flotę turecką. Takim sposobem salutują Sułtana przez całą drogę niezliczonemi wystrzałami z dział, zaczem też i cała ceremonia odbyła się z wielką uroczystością.

Francya zwróciła temi czasy większą uwagę na zachodnie kraje tureckie i zamierza w główniejszych miastach Albanii, Hercegowiny i Bośnii mianować konzulów swoich. A że Francya nie utrzymuje w tych krajach prawie żadnych stosunków handlowych, przeto też sądzić-by należało stósownie do uwag dziennika „Austria", że usiłowania te mają polityczną stronę. *(A. B. W. Z.)*

(Depesza. — Wiadomości z Laristan. — Zaliczki na rachunek trybutu egypskiego. — Mianowanie.)

Gazeta Tryestyńska pisze: „Według korespondencyi z Konstantynopola przybył d. 12. b. m. wieczór kuryer gabinetowy drogą lądową z depeszą tej treści, że cztery pośredniczące mocarstwa zgodziły się na to, ażeby do obydwóch stron spornych wydać peremtoryczne wezwanie zawieszenia broni."

Ta sama Gazeta donosi dalej:

---

utrzymywania studentów chorych, które dlatego, że od uczniów pobierało raz nazawsze tylko 5 śrebr. groszy, zaledwo się utrzymać mogło; więc postanowiło odtąd pobierać kwotę 10 śrebr. groszy, co też minister potwierdził i oprócz tego dozwolił rocznie dodatku 50 talarów ze skarbu. To się przyczyni, że Chrześciańskie muzeum uniwersytetu otrzyma obszerniejszy lokal, bo gabinet bandażów i instrumentów przeniesie się, a dla optycznych prelekcyi i experymentów utworzy się nowe audytoryum. Dawniej już doniesiono, że uniwersytet będzie teraz oświetlany gazem, a to na mocy zawartej na 14 lat ugody.

Od czasu odkrycia kopalni śrebra w Potosi (w Peru), a mianowicie od roku 1803 uzyskano z nich do 1. billiona dolarów śrebra, mimo nawet braku należytych w tej mierze przyrządów. Niedaleko Potosi, pod 49°35 p. sr., dzielą się góry Andes na dwa wielkie ramiona, z których jedno zwane wybrzeżem kordyllerskiem ciągnie się równolegle z morzem południowem przez Peru, drugie zaś zachodnie zwie się właściwie Kordylleramі. Rozlegająca się pomiędzy tem pasmem gór równina leży 13.032 stóp nad powierzchnią morza, i ma nietylko najbogatsze z całego Peru kopalnie, lecz też i klimat najzdrowszy. Z bogactw kraju będzie można wszakże wtenczas dopiero lepiej korzystać, jeżli ułatwiona tam zostanie żegluga parowa na wielkich rzekach wschodnich, i urządzona ciągła komunikacya z wybrzeżem nadmorskiem. Obszar ziemi między tem wybrzeżem i doliną wydaje najrozmaitsze ziemiopłody, jakie tylko znaleść można w strefie gorącej i umiarkowanej. Spodziewać się przeto należy, że po otworzeniu dróg handlowych pójdzie też spiesznie i osiedlenie się kolonistów.

(Benedyktyni w Ameryce.) Dzienniki amerykańskie uważają to za widoczny postęp katolicyzmu w Ameryce, że zakon księży Benedyktynów osiadł na wzgórzach zachodniej Pensylwanii. W klasztorze Lutrobe w ziemstwie Westmoreland znajduje się teraz 13 księży i 20 uczniów teologii i filozofii, 8 młodszych aspirantów w szkołach niższych i do 80 kleryków. Pomieniony klasztor posiada na własność w czterech rozmaitych miejscach 3600 morgów gruntu. Klerycy, a w razie potrzeby także uczniowie i księża zajmują się uprawą roli i inną ręczną pracą. Ludność niemiecka w Westmoreland, Indyanii, Kambryi, Blair, Clearfield, Elk i Warren należy do dyecezyi tych Benedyktynów. Pomiędzy Niemcami najwięcej jest Bawarczyków. Dawniejszy król Ludwik, biskup Ziegler z Lincu, towarzystwo misyonarzy w Mnichowie i kilku opatów bawarskich przyczynili się najwięcej do wzniesienia tego zakładu.

„Według ostatnich wiadomości tureckich z Laristan udali się Turcy z Tschefketil w pochód w górę rzéki Tchokol, zdobyli Usurgheti i zamierzali uderzyć na Kutais. Słychać nawet o zajęciu Sugkum-kale, co jeżli się potwierdzi, mogło nastąpić tylko morzem.

Na rachunek trybutu egipskiego zaliczyli bankierowie konstantynopolitańscy pp. Kammondo i Baltazzi rządowi 56 milionów na 8—10 pCt.

Wielką senzacyę wywołało mianowanie dwóch baszów dla prowincyi obecnie Rosyi podległych, a mianowicie dla Abchazyi i Suaneti. Porta kazała im już wystawić potrzebne fermany. Obadwa są rodem ztamtąd i należą do znakomitych familii czerkieskich.

(A. B. W. Z.)

— Nowy ambasador francuski jenerał Baraguay d'Hilliers przybył ze znaczną świtą oficerów francuskich dnia 17. b. m. do Konstantynopola. *(Ll.)*

Doniesienia z ostatniej poczty.

Litogr. koresp. austr. pisze z Wiédnia pod dniem 28. listopada: „Według doniesień telegraficznych z Czerniowiec z dnia 26. b. m. udaje się rosyjski 3ci korpus armii pod dowództwem jenerała Osten-Sacken w spiesznych marszach do księztw naddunajskich. — W Besarabii poczyniono już wszelkie przygotowania do zaopatrzenia go w żywność.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie.)

Lwów, 30. listopada. Na naszym dzisiejszym targu sprzedawano korzec pszenicy po 19r.12k., żyta 15r.12k., jęczmienia 12r., owsa 7r.30k., kartofli 7r.25k., hreczki 12r.48k. Cetnar siana po 2r. 24k., okłotów po 1r.52k. Sąg drzewa bukowego po 26r., dębowego po 23r.45k., sosnowego po 22r. w. w.

(Ceny targowe w obwodzie Sanockim.)

Sanok, 23. listopada. Według doniesień handlowych podajemy średnie ceny cerealiów i innych artykułów, jakie były w pierwszych dwóch tygodniach listopada na targach w Sanoku, Dobromilu, Lisku, Rymanowie i Dynowie: korzec pszenicy 9r.12k.—9r.—7r.48k.—9r.36k.—9r.12k., żyta 8r.4k.—8r.—6r.36k.—8r.—8r., jęczmienia 0—6r.—5r.12k.—4r.48k.—5r.36k., owsa 2r.52k.—3r.12k.—3r.24k.—2r.44k.—3r.12k., kukurudzy w Lisku 7r., w Rymanowie 8r., hreczki w Dobromilu 8r., ziemniaków 3r.24k.—0—4r.24k.—0—2r.24k. Cetnar siana 0—48k.—1r.—1r.—1r. Sąg drzewa twardego 4r.30k.—5r.12k.—5r.—6r.—5r., miękkiego 3r.24k.—4r.12k.—3r.—4r.48k.—3r. Funt mięsa wołowego 4k.—4k.—4k.—3k.—4k. i garniec okowity 2r.8k.—2r.—2r.18k.—1r.36k.—1r.6k. m. k.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 30. listopada.

Książę Sanguszko Władysław, z Krakowa. — Hr. Zabielski Józef, z Tarnopola. — PP. Kielanowski Tytus, z Zelechowa. — Torosiewicz Maurycy, z Ostrawy. — Nahujowski Jan, z Kropiwnika. — Romaszkan Michał, ze Spassa. — Bystrzanowski Leopold, z Makuniowa. — Wisłocki Karol, z Hołuczkowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 30. listopada.

PP. Makomaski Antoni, do Bełzca. — Gorajski Kazimierz, do Przemyśla. — Kuhn, ces. ros. pułkownik. do Czerniowiec.

Kurs lwowski.

Dnia 30. listopada.		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	m. k.	5	21	5	25
Dukat cesarski	„ „	5	25	5	28
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	9	24	9	26
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	49½	1	50
Talar pruski	„ „	1	41	1	43
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	1	21	1	22
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	91	30	91	45

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 30. listopada 1853.		złr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po	m. k.	—	—
Przedano „ „ 100 po	„ „	—	—
Dawano „ „ za 100	„ „	91	24
Żądano „ „ za 100	„ „	91	54

(Kurs wekslowy wiédeński z 30. listopada.)

Amsterdam l. 2. m. —. Augsburg 116⅝ 3. m. Genua — l. 2. m. Frankfurt 115⅝ p. 2. m. Hamburg 86½ l. 2. m. Liwurna — p. 2. m. Londyn 11.19½ l. 3. m. Medyolan 114¼. Marsylia 136¼ l. Paryż 136½ l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Lomb. 100. Pożyczka z roku 1852 —. Oblig. indemn. 90½.

(Kurs pieniężny na giełdzie wiéd. d. 28. listopada o pół. do 2. popołudniu.)

Ces. dukatów stęplowanych agio 21. Ces. dukatów obrączkowych agio 20½. Ros. imperyały 9.23. Srebra agio 15¼ gotówką.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 30. listopada.

Pora	Barometr w mierze wiéd. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6 zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	″ ‴ ‴′				
6 god. zran.	28 3 8	— 2,5°	— 1,5°	cicho	pochmurno
2 god. pop.	28 4 3	— 1,5°	— 2,5°	wschodni	„
10 god. wie.	28 4 3	— 2,5°		cicho	„

T E A T R.

Dziś: Przedst. niem.: „**Der Sohn der Wildniss.**“

Jutro: na dochód Jpana *Józefa Szturma* wielki dramat: „**Lady Seymour.**“

K R O N I K A.

Z końcem miesiąca listopada odjeżdża dyrektor teatru, pan Megerle z Wiédnia w towarzystwie żeranta dla urządzenia sceny w Krakowie i rozpoczęcia widowisk teatralnych z dniem 1. grudnia r. b. Również i kapelmistrz wiédeński, p. Storch, udaje się do Krakowa dla urządzenia tam opery. Na przedstawienie wys. c. k. prezydyum krajowego w Krakowie przyznano p. Megerle ze strony północnej kolei żelaznej i c. k. kolei skarbowej szczególne uwzględnienia co do opłaty należytości od osób jadących i za transport rozmaitych rekwizytów.

— (Szczególniejsze żyłki na płycie czarnego marmuru.) W jednej z większych kawiarni w Brest znajduje się stół marmurowy z czarną płytą, na któréj oprócz kilku nic nieznaczących floresów i krzywych liniek występuje w środku rysunek głowy podobnej bardzo do rysów Ludwika XVI. Lecz co jeszcze szczególniejsza, że przypatrzywszy się wizerunkowi ze strony odwrotnej okazują się wyraźnie rysy kobiéce. Przypuściwszy nawet — mówi sprawozdawca — że ręka ludzka mogła się w czem do uzupełnienia tego rysunku przyczynić, zawsze to jednak uważać należy za dziwną igraszkę przyrody. Tak i w Szwajcaryi znajdować się ma góra, któréj zarysy olbrzymie przedstawiają postać Napoleona, a przynajmniej kilku podróżnych upatrują takie podobieństwo.

— Za pośrednictwem c. k. konzulatu jeneralnego wszedł rząd cesarski w układy z panem Rochas w Paryżu, wynalazcą sylikalizacyi (sztuki zatwardniania miękkich kamieni wapiennych); jakoż także i w Austryi mają doświadczać tego pożytecznego wynalazku.

— Jak mocno wzmogła się konsumcya cygarów w Austryi, okazuje się z tabeli statystycznych. W roku 1841 produkowano 28 milionów sztuk cygarów w Austryi, podczas gdy liczba ta wzrosła teraz na więcej jak 800 milionów, nie licząc w to cygarów zagranicznych.

— Dr. Veron, autor pamiętników „Obywatela Paryskiego“ miał napad apoplexyi, lecz oprócz konwulsyjnego wykrzywienia ust zachował się przy życiu; — tak piszą w dziennikach — może przeciwnicy.

— W Wiédniu otrzymano próbki koronek tkanych z najsubtelniejszego drutu żelaznego. Na maszynie Bobineta daje się drut żelazny tak łatwo jak przędza bawełniana wyrabiać. Korónki te wydają się okazale, i przydatne być mogą szczególnie na firanki do okien i kapy na łóżka, na czepki itp. Z drutu żelaznego będą też zapewne wyrabiać wkrótce i materye na suknie.

— Drzewa nad Calaverą w Kalifornii olbrzymiej dorastają wielkości; znakomitszym ponadawali mieszkańce familijne przydomki. Jedno przezwali Ojcem, ale ojciec wiekiem obciążony obalił się i zajął łoże na 400 stóp, a sam liczy 110 stóp obwodu. Wnętrze tego drzewa już spróchniało, i zapełniło się wodą w sadzawkę na cztery stóp głęboką. W pobliżu rosną trzy drzewa przezwane trzy siostry po 92 stóp obwodu a do 300 wysokości. Obok stoi Mama, 91 stóp obwodu a 325 wysokości. Niedaleko ztamtąd drzewo rosochate, Mamunia z Synkiem, 92 stóp obwodu, 300 wysokości. Siostrzyczki także rosochate 110 stóp obwodu, 300 wysokości. Chałupka, drzewo wewnątrz wypalone i poprzedzielane w izdebki, sypialnia, bawialny pokój, kuchnia z kominem na 200 stóp, a całość w obwodzie 86 stóp. Są tam jeszcze Synowie, Córki, Wnuczęta obwodem różne od 94 do 63 stóp, a wszystkie niemal do 300 stóp wysokości, a cała ta familia osiadła na przestrzeni pół mili.

— Jeden z mieszkańców w ulicy des Tanneurs w Bruxeli, chciał szczególniejszego użyć lekarstwa od bolu zębów. W paroxyźmie wylazł po krzesełkach do powały, do nóg nawiązał ciężarów, i powiesił się na sznurze. Nie musiał-to być stryczek, bo się urwał, pacyent spadł i ze strachu wyzdrowiał.

— Dziennik „Durham Advertiser“ donosi, że pewien stolarz z Nord Shields, nazwiskiem William Johnson, wynalazł maszynę do golenia. Na pozór wygląda jak staroświeckie krzesło poręczowe, w którem pacyent wygodnie zasiada; siedzenie ugina się zwolna pod jego ciężarem aż do samego spodu, poczem pacyent wstaje gładko ogolony, bez najmniejszego nawet zadraśnienia. Operacya ta odbywa się za pomocą dwóch cylindrów opatrzonych ośmioma w ogóle brzytwami pod kątem 60 stopni wzdłuż ułożonemi; między temi brzytwami znajdują się miękkie pęzle, tak że namydlenie i golenie odbywa się równocześnie. Ciężar pacyenta (lub delinkwenta) wprawia w ruch maszynę; za powstaniem z krzesła wypręża się siedzenie w górę, a operacya może się bez dalszego przygotowania nanowo odbywać. Z maszyną zostaje w połączeniu tabakiera grająca podczas operacyi różne kuranty i aryjki z oper.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.* *Z c. k. galic. drukarni rządowej.*